

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. V. Vtrum post Christi adventum, & legis Evangelicæ promulgationem,
fides explicita Incarnationis, & Trinitatis, sit necessaria ad salutem,
necessitate mediæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

supra annotavimus: cum quo stat aliquos non habuisse in vita presentem talem fidem; proindeque eis non fuisse necessariam, ut mererentur suam beatitudinem. Sed

Respondetur tertiò, & melius, nemini ante adventum Christi concessum fuisse quod esset iustus, nisi cui revelatus est Christus, revelatione vel explicatâ, vel implicatâ: sicut enim fides Christi distingui potest in explicatam, & implicatâ, ita & eius revelatio, utpote cum Deus revelando explicat se ipsum, ut autorem supernaturalem, justificatorem, & remuneratorem, eo ipso Christi ut mediator virtualiter & implicite revelat. Quod autem hæc interpretatio sit legitima, & Augustinus de fide, & revelatione Incarnationis duntaxat implicita intelligi debeat, pater ex alio eius testimonio: nam idem S. Doctor lib. 2. contra Pelagium & Caelestium, qui est de peccato originali, cap. 24. ait: *Sine fide Incarnationis, & mortis, & resurrectionis Christi, neque antiquos salvi, ut iusti essent, à peccatis potuisse mundari, & Dei gratia iustificari, veritas Christiana non dubitat*: At fere apud omnes certum est, fidem explicitam Passionis & Resurrectionis Christi, in his qui sub lege naturæ, & sub lege scripta vivebant, ad salutem non fuisse necessariam: Ergo patet, juxta Augustini Doctrinam, fides explicita Incarnationis ad eorum salutem non esse necessariam, sed sufficiebat implicita, quæ in fide Dei, ut provisoris supernaturalis, continetur.

Ad locum D Thomæ dico, ex eo duntaxat concludi, quod omni tempore oportuit aliquos habere fidem explicitam in Christum, nempe (ut se explicat in corpore articuli) tempore legis scriptæ, & legis naturæ, majores, sive doctiores: cū quo huiusmodi, sive rudiores, potuisse tunc salvari sine tali fide, ut idem S. Doctor, locis supra adductis, expressissime & clarissime docet.

Obijci tertiò: Maxime conveniens apparet, quod sicut Christus est mediator Dei & hominum, causa moralis meritoria salutis humana, & principium justificationis, & glorificationis, sic omnes iustificentur & glorificentur in ordine ad ipsum, sive dependent ab illo, ac proinde per actum fidei in ipsum explicite cognitum, qui actus sit necessarius necessitate mediij, ita ut nullus sine ipso iustificatus unquam fuerit: Ergo tam in lege naturæ, quam in lege scripta, fuit necessaria ad salutem fides aequaliter explicita Redemptoris futuri.

Respondetur ex dictis, quod licet Christus sit causa salutis universalissima in genere meriti, ita ut nullus unquam hominum, sive in statu legis naturæ, sive in statu legis scriptæ, sive in statu legis gratiæ, absque illius meritis salutem sit affecturus: non tamen hinc colligi potest, ejus fidem explicitam fuisse in primo & secundo statu necessariam in ratione mediij ad salutem & justificationem: ad hoc enim ut in statu legis naturæ, & in statu legis scriptæ, homines influxum gratiæ à Christo venturo, & in mente ac decreto Dei existentes, moraliter reciperent, sufficiebat quod ipsi moraliter unirentur, & incorporarentur per fidem implicitam in ipsum: alioquin, ut supra dicebamus, rudioribus, qui fide explicita in Christum carebant, defuissent media simpliciter necessaria ad salutem; quod tamen de tanta hominum multitudine non est credibile.

Tom. IV.

ARTICULUS V.

Utrum post Christi adventum, & legis Evangelicæ promulgationem, fides explicita Incarnationis, & Trinitatis, sit necessaria ad salutem, necessitate mediij?

Negant ex Thomistis Soto, Javellus, & Serra, & ex extraneis Suarez, Delugo, Martinus, & alij. Affirmant Joannes à S. Thoma, Philippus à S. Trinitate, Valentia, Medina, Du Vallius, & Coninckus. Canus verò refectione de Sacramentis in communi, & Bannez hic art. 8. duplicem distinguunt salutem, unam inchoatam & imperfectam, quæ in justificatione à peccato sita est; alteram perfectam & completam, quæ in æterna beatitudine consistit; & dicunt ad primam quidem sufficere fidem implicitam mysterij Trinitatis, & Incarnationis, sed ad secundam necessario necessitate mediij requiri fidem explicitam utriusque mysterij.

§. I.

Veræ sententia statuitur.

Dico tamen, post sufficientem legis Evangelicæ promulgationem, fides explicita mysterij Incarnationis, & Trinitatis, necessaria est necessitate mediij ad utramque salutem, id est ad justificationem, & ad æternam beatitudinem.

Ut facilius intelligatur hæc assertio, duo distinguenda sunt tempora, unum quod intercessit inter mortem Christi, & sufficientem Evangelicæ promulgationem; aliud vero, in quo lex Evangelica sufficienter fuit per totum orbem promulgata. In priori tempore, non fuit necessaria fides explicita Incarnationis, & Trinitatis, saltem necessitate mediij: tunc enim qui nihil de Christo audierant, neque audire poterant, in eodem statu erant, ac qui ante adventum Christi vivebant; quia etsi lex Evangelica jam esset à legislatore condita & confirmata, nihilominus defectu sufficientis promulgationis ubique terrarum adhuc non obligabat, vel saltem, quod præcipue intendimus, lex illa non erat adhuc medium ad salutem omnino necessarium. Igitur quemadmodum illis, qui ante adventum Christi vivebant, fides divinæ providentiæ supernaturalis, quæ Deus genus humanum à miserijs & peccatis liberare volebat, satis erat ad justificationem & salutem, ut articulo precedenti ostendimus: sic etiam in illa temporis intercapedine, quæ inter mortem Christi, & sufficientem Evangelicæ promulgationem intercessit, fides explicita Incarnationis & Trinitatis non fuit in ratione mediij ad salutem omnibus hominibus necessaria. Unde in hac conclusione loquimur solum de tempore illo, in quo lex Evangelica sufficienter per totum orbem promulgata fuit. Hoc præmissis.

Probat primò conclusio ex scriptura Sacra: nam Marci ultimo fides Evangelica, quæ sine dubio fidem explicitam Incarnationis & Trinitatis includit, ad salutem ante omnia alia exigitur: *Prædicare Evangelium omni creaturæ qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.* Quæ

29 ij verba

verba expendens D. Bernardus Epist. 77. subdit: *Cautè igitur & vigilanter non repetitur: Qui verò baptizatus non fuerit, sed tantum, qui verò non crediderit, condemnabitur; innuens solam interdum sufficere fidem ad salutem, & sine ipsa sufficere nihil.* Quibus verbis aperè declarat, fidem Evangelij (quæ ut diximus cognitionem explicitam Incarnationis & Trinitatis includit) esse magis necessariam, quàm baptismum, & nullo modo supplebilem, subindeque esse medium omnino necessarium ad salutem. Unde Joan. 3. dicitur: *Qui non credit in eum, iam iudicatus est, quia non credit in nomine unigeniti filij Dei, id est, quia non accepit fidem Christi, quæ in nova lege est certissimum, & unicum salutis remedium; sicut in antiqua Israëlita, à serpentibus læsi, aliter sanari non poterant, quàm aspectu serpentis anei, quem Moyses iussu Dei erexit in deserto.*

69. Probatur secundo conclusio ex Tridentino, sess. 6. cap. 6. ubi loquens de dispositione ad justificationem, & de ijs quæ ad illam obtinendam debent credi, ait: *Liberè moventur in Deum, credentes vera esse quæ divinitus revelata & promissa sunt; atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu.* Ubi ponderandum est ly in primis: nam si hoc credere de redemptione in Christo Domino, est in primis necessarium, nihil est magis necessarium, quàm illud: Ergo fides explicita de Christo, in statu novæ legis, inter prima credibilia ad salutem necessaria numeratur, subindeque ad justificationem, & beatitudinem consequendam, necessitate medij necessaria est. Unde idem Concilium ibidem cap. 8. ait hominem iustificari gratis per fidem hanc, de qua loquitur Apostolus ad Roman. 3. cum ait: *Quem proposuit Deus propitiatorem pro peccatis per fidem in sanguine ipsius, quæ utique est fides explicita Christi ut Redemptoris: subditque talem fidem esse humanæ salutis initium, fundamentum, ac radicem omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum eius consortium pervenire: unde cum radix plantæ, & fundamentum ædificio, necessitate medij necessaria sint, ita ut absque radice nec illa vivere possit, neque illud absque fundamento subsistere; sic nec aliquis vita supernaturali gratiæ vivere, nec in vitam æternam ædificari potest, absque fide in Christum mediatorem; quæ idcirco ab Apostolo substantia, id est basis, seu fundamentum, Græcè πύλος rerum sperandarum, definitur.*

70. Probatur tertio ex SS. Patribus, qui apertè favent nostræ sententiæ: Augustinus enim in libro de corrept. & gratia, cap. 7. sic ait: *A damnatione se non liberabunt, qui dicere poterunt, se non audivisse Evangelium.* Et infra: *Quicumque ab illa generali damnatione ista divina gratia largitate discreti sunt, non est dubium, quod & procurarent Evangelium audiendum, & cum audiunt, credunt.* Ubi apertè supponit fidem Evangelicam, atque adeo explicitam Incarnationis & Trinitatis cognitionem, esse prorsus ad salutem necessariam. Item in libro de spiritu & littera cap. 29. hæc scribit: *Fide Iesu Christi impetramus salutem, & quantum nobis inchoatur in re, & quantum perficienda expectatur in spe.* Similiter Hieronymus in cap. 1. ad Ephes. dicit: *Non ante filij esse possumus, quàm filij eius Iesu Christi fidem & intelligentiam recipiamus.* Et in cap. 3. ait: *Fiducia, atque accessus ad Deum principium & origo,*

A fides in Christum est. Denique Hugo Victorinus lib. 1. de sacramento parte 10. cap. 5. aliter peractâ redemptione non minis esse necessarium credere in Deum redemptorem, quàm ab initio, peractâ creatione, necesse fuit credere in Deum creatorem: Sed ab initio fuit semper necessarium necessitate medij, credere explicitè in Deum creatorem, ut art. 3. ostendimus: Ergo nunc in lege nova, peractâ Incarnatione, eadem necessitate, ad salutem necessarium est credere in Christum redemptorem.

Probatur quarto ex D. Thoma, qui etiam manifestè docere videtur eandem sententiam. Nam in 3. dist. 25. quest. 2. art. 2. questio. 2. hæc scribit: *Post adventum Christi, quia iam mysterium redemptionis impletum est, & corporaliter, & visibiliter predicatum, tenentur omnes ad credendum explicitè, & si aliquis instructorem non haberet, Deus ei revelaret, nisi ex culpa sua remaneret.* Ergo sentit hanc fidem explicitam esse necessariam necessitate medij ad salutem; aliàs enim, si quis instructionem non haberet, sine illa posset iustificari, quod si Doctor non admittit, sed occurrit ad extraordinarium modum instruendi, qui tunc esset debitus.

Ad hæc & similia Scripturæ, Conciliorum, & SS. Patrum testimonia, respondent aliqui, induntaxat probari, fidem Christi explicitam esse necessariam in voto, non tamen in re: dicunt verò illam haberi in voto, quando quis ex fide minus Dei provisoris supernaturalis, charitatem & contritionem de peccatis concipit; tunc enim tanta affectus est, ut si Christi Incarnationem audiret, ei incunctanter crederet.

Sed contra primò: Si ita esset, sequeretur in lege gratiæ fidem Christi non esse magis necessariam ad salutem, quàm lege naturæ, vel in lege scripta; nam ut articulo præcedenti ostendimus, in his duabus legibus fides Christi eo modo sufficiebat, quatenus nempe mediator in fide divinæ providentiæ implicitè credebatur: Sed hoc dici nequit, ut patebit probatione sequenti: Ergo nec illud.

Secundò, Si in nova lege fides Christi explicita in voto sufficeret ad salutem, illa non esset magis necessaria, quàm baptismus, cum baptismus in voto ad salutem sufficiat: Sed hoc repugnat D. Bernardo supra relato: Ergo & illud.

Tertiò, Si in nova lege ad salutem sufficeret habere in voto fidem explicitam Incarnationis, virtualiter & implicitè contentam in fide Dei ut provisoris supernaturalis, falsum esset quod docet S. Thomas supra relatus, nempe quod si aliquis invincibiliter ignoraret mysterium redemptionis, & nullam de illo haberet instructionem, Deus ei revelaret, nisi ex sua culpa hoc impediret: nam modus ille extraordinarius instructionis non esset debitus, nec ad salutem necessarius, ut patet. Unde Augustinus de prædestinatione Sanctorum, cap. 7. loquens de Cornelio, ad quem instruendum missus est Petrus, ait: *Si posset (inquit) sine fide Christi salvus esse, non ad eum edificandum mitteretur Petrus architectus.* Ergo &c.

Denique Christus Joan. 15. dixit: *Credite in Deum, & in me credite.* Ubi æquiparat in nova lege fidem de seipso ut Redemptore fidei quæ est de Deo ut Creatore, & universali Provisorio: Sed hæc indubitanter, non solum in voto, sed etiam in re, requiritur ad justificationem & salutem, ut art. 3. contra Vegam ostendimus: Ergo & illa. Unde

cienter instructi fuerint. Unde Academia Lovanienfis, ad instantiam Archiepiscopi Mechlinienfis, doctrinam illorum Casuistarum reprobavit, & gravi censurâ notavit.

83. Obiter tamen advertendum est, non esse necesse ad recipiendam absolutionem à peccatis, & obtinendam justificationem per sacramentum poenitentiae, distinctè cognoscere illa mysteria; eorum quippe distinctus conceptus difficilissimus & obscurissimus est; sed satis esse illa quoad substantiam credere: sufficit enim explicitè credere Filium Dei fuisse incarnatum, & non requiritur ut sciatur unionem esse factam in supposito, non in natura. Similiter sufficit explicitè credere, esse unum Deum, & tres Divinas Personas, quarum una est Pater, alia Filius, alia Spiritus Sanctus; non est verò necessarium scire explicitè, Filium esse Verbum, & procedere per cognitionem, & Spiritum Sanctum esse amorem, & procedere per voluntatem. Unde D. Thomas hic art. 7. ait *Alias subtiles consideraciones circa Incarnationis articulos (idem dicendum de Trinitate) tenentur aliqui magis vel minus explicitè credere, secundum quod convenit statui & officio unuscuiusque.*

§. II.

Solvuntur obiectiones.

84. **O**bjicies primò: Illud non est necessarium ad justificationem necessitate medijs, sine quo homo potest justificari: Sed in nova lege homo potest justificari absque fide explicita Incarnationis: Ergo talis fides non est necessaria necessitate medijs ad justificationem. Major patet: Minor probatur primò exemplo Cornelij: *Ille enim, ut ait D. Thomas infra quæst. 10. art. 4. ad 3. habebat fidem implicitam Christi, nondum manifestatâ Evangelij veritate, unde ut eum in fide plenius instrueret, mittitur ad eum Petrus. Idem docet. 3. p. quæst. 69. art. 4. ad 2. ubi dicit, quod Cornelius, & alij similes, consequuntur gratiam & virtutes per fidem Christi, & desiderium baptismi implicitè, vel explicitè: postmodum tamen in baptismo maiorem copiam gratiae & virtutum consequuntur.*

85. Secundò probatur eadem Minor: Si homo nutritus in sylvis, vel apud barbaras Gentes educatus, ubi nihil unquam audivit de Evangelio, nec audire potuit, sequeretur ductum rationis naturalis in fugam mali, & prosecutionem boni honesti, ille justificaretur à Deo, ut supra art. 3. dicebamus. Sed ille tunc non haberet fidem explicitam mysterij Incarnationis & Trinitatis, cum nihil unquam de illis audivisset: Ergo homo potest justificari sine fide explicita mysterij Incarnationis & Trinitatis. Simile argumentum fieri potest de puero perveniente ad primum instans vsus rationis: si enim ille tunc se convertat in Deum ut Authorem naturæ, eligendo sequi bonum honestum & rationi consonum, justificabitur; si minus peccabit mortaliter, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 89. art. 6. Atqui in illo instanti non potest instrui, seu illuminari de Incarnationis & Trinitatis mysterijs, sed ad hoc aliquod tempus requiritur; cum modus intelligendi plura in unico instanti non sit humanus, sed angelicus, præsertim in illo primo instanti vsus rationis, in quo nimis confusè homo intelligit: Ergo puer in illo instanti, per solam fidem implicitam Incarnationis & Trinitatis, justificari potest.

86. Tertiò suadet eadem Minor: Catechumenus,

qui successivè docetur de rebus fidei, prius audiens Deum esse, & remuneratorem, ac provisorium supernaturalem, poterit elicere actum fidei, & in Deum ut Authorem supernaturalem credere: postea autem cognitione supernaturali Dei, potest actum dilectionis Dei, ut est finis supernaturalis, elicere; unde cum actus charitatis cum peccato stare nequeat, ille antequam quidam de Incarnatione & de Trinitate audiat, subinde antequam illa mysteria explicitè credat, justificari poterit.

Denique probatur eadem Minor: Inter Christianos sunt aliqui homines adeò rudes, & stupidi, ut mysteria Incarnationis & Trinitatis vero conceptu apprehendere non valeant, nec per consequens ea explicitè credere. Idè est de multis, ac furdis à nativitate, vix enim possibile est nutibus ac signis eos instruere de substantia horum mysteriorum, ut ea explicite credant. At illi possunt justificari, alioquin ipsis neganda esset absolutio, & alia Sacramenta, quamvis faceret quod in se est, ut quæ tenentur scire addicerent. Ergo sine fide explicita Incarnationis, & Trinitatis, qui illa mysteria invincibiliter ignorant, justificari possunt.

Aliqui ex nostris Thomistis, ut ab his difficultatibus se expellant, docent, quod quamvis per se loquendo homo, post sufficientem Evangelij promulgationem, sine fide explicita Incarnationis & Trinitatis justificari nequeat, interdum tamen per accidens, absque tali fide, justificationem gratiam obtinere potest, per solam fidem explicitam Dei, ut auctoris & provisoris supernaturalis. Quod ut magis explicent, dicunt duo esse genera medijs, quæ sunt ad salutem necessaria; quædam ex natura rei talia sunt, ut gratia & charitas; & sine illis nunquam homo, etiam per accidens, & suppositâ ignorantia invincibili, justificationem & salutem consequi valet: alia sunt talia tantum ex institutione & voluntate Dei, ut Baptismus vel Poenitentia, & sine illis in re habitis salus interdum obtineri potest, per solum votum & desiderium ipsorum; & huius generis dicunt esse in nova lege fidem explicitam mysterij Incarnationis & Trinitatis.

Sed hæc solutio & doctrina displicet: tum quia supra ostendimus, post sufficientem Evangelij promulgationem, fidem explicitam Christi esse ad justificationem & salutem necessariam, non solum in voto, sed etiam in re: tum etiam quia ex illa sequeretur, hominem per accidens, & in aliquo casu extraordinario, posse consequi salutem, absque fide explicita Dei, ut Creatoris & Auctoris supernaturalis, cum talis fides non sit medium ex natura rei ad salutem necessariam, sed tantum ex institutione & voluntate Dei, qui posset, si vellet, homines justificare & salutare absque tali actu, & per fidem explicitam aliorum attributorum. Addo quod, si homo post sufficientem Evangelij promulgationem, per accidens absque fide explicita Incarnationis justificari posset, inutiliter omnino D. Thomas, supra relatus, recurreret ad modum extraordinarium instructionis in illis qui nihil unquam audierunt, vel audire potuerunt de Evangelio, ac inutiliter doceret, quod si aliquis instructionem de mysterio redemptionis non haberet, Deus illud ei revelaret, nisi ex sua culpa impediret: talis enim modus extraordinarius instructionis non esset necessarius ad justificationem, ut de se patet. Unde de hac solutione prætermittam.

Ad Argumentum respondeo, concessâ Majori, nego Minore. Ad cuius primam probationem primò dici potest, fidem explicitam de Christo non esse necessariam ad justificationem, nisi post sufficientem Evangelii promulgationem: tempore autem Cornelii non fuerat sufficienter quoad omnes promulgatum Evangelium, etiam in Palestina; cuius indicium est, quia non solum illum baptizandum, sed etiam instruendum de fide, missus est Petrus Apostolus. Secundo respondeo, Cornelium habuisse tunc fidem explicitam Incarnationis quoad substantiam, quam ut ait D. Thomas, à Judæis commorantibus in Caesarea acceperat, & fuisse à Petro instructum de circumstantia temporis, quia ignorabat, an adhuc esset completa. Unde quando idem S. Doctor locis citatis ait, quod Cornelius habebat fidem implicitam Christi, & cum ea justificatus est, hoc debet intelligi de fide implicita, quoad circumstantias Incarnationis, non verò quantum ad ejus substantiam.

Ad secundam, concessâ Majori, nego Minore: nam si homo nutritus in sylvis, vel apud barbaras nationes educatus, ubi nihil unquam audivit de Evangelio, bene viveret secundum legem naturalem, ex auxiliis divinæ gratiæ (sine quibus potest lex naturæ observari diu non potest) tunc ex eisdem auxiliis facienti quod in se est Deus non denegaret alias gratias actuales, necessariò necessitate mediæ prævias ad justificationem, inter quas est fides explicita in Christo Redemptorem, quam Deus illi concederet, vel mittendo aliquem Prædicatorem, vel aliquem Angelum ad illum instruendum, vel illum immediate per se ipsum illuminando interius de tali mysterio. Unde Act. 8. Legitur Deum misisse Philippum ad Eunuchum Candacis Reginæ Æthiopum, ut illum de fide Christi & mysterio Incarnationis intruderet, & baptizaret. Et D. Dionysius cap. 5. Celestis Hierarchia dicit multos Gentilium adeptos fuisse salutem per ministerium Angelorum, ut art. 3. retulimus. Item S. Thomas hic art. 7. ad 3. ait quod multis Gentilium fuit facta revelatio de Christo, & in hujus rei confirmationem refert, quod tempore Constantini Augusti, & Helenæ matris ejus, inventum fuit quoddam sepulchrum, in quo jacebat homo, auream laminam habens in pectore, in qua scriptum erat: *Christus nascitur ex Virgine, & ego credo in eum. O sol sub Helenæ & Constantini temporibus iterum me videbis.*

Ad aliud exemplum de puero, ad primum instantis rationis perveniente, dicendum est, instans illud non esse physicum, sed morale, subindeque aliquam temporis moram, seu durationem includere, in qua puer potest vel immediate à Deo, vel mediante homine, vel Angelo, de mysterio Incarnationis & Trinitatis instrui, seu illuminari, & per fidem explicitam utriusque mysterii, ad justificationem se disponere.

Ad tertiam dico, amorem illum erga Deum, quem Catechumenus potest concipere, ante propositam fidem explicitam Christi, esse quidem supernaturalem, sed tamen imperfectum, & non ex toto corde, sicut oportet ad justificationem: quia amor ex toto corde, qui est charitas, non est simplex complacentia de ipso sine ultimo, sed efficax tendentia & intentio finis, quæ requirit ordinem ad mediâ, cum intentio non sit de fine simpliciter, sed in ordine ad mediâ; atque adeo quia redemptio Christi est unicuique & necessarium medium perveniendi ad fi-

nem, qui diligit Deum sine ordine ad hoc medium, etsi habeat complacentiam & amorem simplicem de fine, non habet tamen directiorem efficacem, quippe qui non dum attendit, nec intendit mediâ necessaria ad hunc finem.

Ad quartam dicendum, nullum esse adeo rudis ingenii, qui si sit compos rationis, mysteria Incarnationis & Trinitatis, sibi sufficienter proposita, confusè seu quantum ad substantiam apprehendere non valeat, maxime ex auxilio supernaturali, quod Deus non denegat. Si autem contentas dari aliquos adultos, qui, facta sufficienti diligentia & propositione, talia mysteria percipere, seu apprehendere non valent, dico quod se habent, quantum ad hoc, sicut amentes & parvuli, qui sine ullo actu fidei salvantur: quod Adversarii dicere tenentur de illis, qui adeo bardi & stupidi sunt, quod Deum ut authorem & provisorum supernaturalem apprehendere non valent; cum in eorum sententia ad justificationem requiratur fides explicita de Deo, ut authore & provisorum supernaturali.

Objicies secundò: Apostolus ad Hebræos 11. explicans quænam explicitè credenda sint ad justificationem & salutem, ait: *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & inquitentibus se remunerat sit*: Sed in his verbis nulla fit mentio de Christo ut Redemptore: Ergo in nova lege fides explicita Incarnationis non est medium ad justificationem & salutem necessarium.

Respondeo cum D. Thomas in 3. dist. 25. qu. 2. art. 2. quæstiunc. 4. ad 1. quod Apostolus loco citato posuit illa quæ oportuit credi explicitè à quolibet homine in quocunque statu, sed non exclusit quin in statu legis gratiæ debeamus explicitè credere Christum Redemptorem, cujus virtute justificamur & glorificamur; quamvis fides illa explicita de Christo non sit necessaria ad justificationem & salutem, ex natura rei, sed ex institutione & beneplacito Dei, qui sicut non redemit genus humanum, nisi per Christum, licet occurrerent alii modi, ita noluit aliquem justificari, nisi per fidem Christi explicitam in nova lege, & implicitam in antiqua. Nec propterea est coarctata via ad salutem, ut aliqui opponunt, quia & præstò sunt auxilia ad hujusmodi fidem explicitam habendam, & modò abundantior datur gratia, quam in lege veteri, & per ipsam incarnationem homo mirum in modum ad amorem Dei excitatur & inflammatur; nam ut canit Ecclesia, dum visibiliter Deum cognoscimus, per hunc in invisibilium amorem rapimur. Adde non esse inconveniens, quod lex nova sit gravior quam antiqua, quoad actus interiores, licet sit facilior ex gratia, ut ex D. Augustino docet D. Thomas 1. 2. quæsti. 107. art. 4.

DISPUTATIO VII.

De actu exteriori fidei.

Ad questionem 3. D. Thomæ.

Considerato actu interno fidei, superest ut de actu ejus exteriori disputemus, nimirum de confessione seu professione ejus, quæ actus fidei exterior dicitur, quia est extra illam potentiam in qua subjectatur fides, nimirum intel-